

Брюксел, 28 март 2025 г.
(OR. en)

7558/25

AG 39
CIVCOM 77
COCON 14
COTER 46
CSDP/PSDC 202
CYBER 84
HYBRID 27
IPCR 21
JAI 388
MI 180
POLMIL 80
PROCIV 30
RELEX 392
SAN 134

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 27 март 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: JOIN(2025) 130 final

Относно: СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ
ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА
РЕГИОНИТЕ
относно европейската стратегия за Съюз на подготвеност

Приложено се изпраща на делегациите документ JOIN(2025) 130 final.

Приложение: JOIN(2025) 130 final

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 26.3.2025 г.
JOIN(2025) 130 final

**СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И
СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

относно европейската стратегия за Съюз на подготвеност

Въведение

Мирът и стабилността са присъщи черти на европейския проект. Европа обаче е изправена пред нова реалност, белязана от нарастващи рискове и голяма несигурност. Незаконната агресивна война на Русия срещу Украйна, нарастващото геополитическо напрежение, спонсорираните от държавата хибридни и кибератаки, саботажът, насочен към активите от критично значение, чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и електронната война се превърнаха в постоянна характеристика на днешната реалност. Това е предупредителен сигнал за Европа.

Пандемията от COVID-19 изостри вече съществуващите неравенства и показва, че здравните услуги и веригите на доставки в Съюза, включително в областта на енергетиката, медицинските продукти, храните и суровините от критично значение, могат да бъдат сериозно нарушени. В настоящия контекст на жестока геополитическа и икономическа конкуренция и на конфликти те са все по-уязвими на икономическа манипулация и принуда.

Освен това ЕС е все по-изложен на последиците от изменението на климата, на продължаващото влошаване на състоянието на околната среда и на риска от нови пандемии. Европа е континентът, който се затопля най-бързо. Тя претърпя опустошителни природни бедствия — от наводнения до суши и горски пожари, ерозия на бреговете, горещи и студени вълни и бури. Ако не бъдат взети мерки чрез подобряване на структурния капацитет на нашите общества за управление на рисковете, човешката, икономическата и социалната цена на изменението на климата само ще се увеличи през идните години, включително нарастващият натиск от отрицателното въздействие на изменението на климата в други части на света, като например смущения в търговските маршрути и световните вериги на доставки. Климатът, околната среда и сигурността са тясно свързани помежду си.

Европа реагира на тези кризи с безпрецедентна бързина и решителност, показвайки солидарност и издръжливост. Тя бързо създаде Орган за готовност и реакция при извънредни здравни ситуации, разработи политика за съвместно възлагане на обществени поръчки за ваксини срещу COVID-19 и създаде програмите SURE¹ и NextGenerationEU, за да се справи с икономическите и социалните последици от пандемията. Комисията първа предложи решения за смекчаване на силното покачване на цените на енергията и за обезпечаване на сигурността на доставките, включително с иновативни транспортни решения. Милиони украински бежанци намериха подслон и гостоприемство в ЕС. Европейските инструменти като Механизмът за гражданска защита на Съюза (МГЗС) и стратегическият резерв на европейския капацитет и запаси за реагиране при бедствия (rescEU) показаха своята добавена стойност.

Нито една от големите кризи, настъпили през последните години, не бе изолирана или краткотрайна. Тези кризи са част от по-широка тенденция, предизвикана от дългосрочни политически, икономически, климатични, екологични и технологични промени. Европа не може да си позволи да остане в реактивна позиция.

В доклада на Нийнистю относно подготвеността и готовността на ЕС² се стига до заключението, че укрепването на гражданската и военната подготвеност и готовност на Европа за справяне с днешните нарастващи предизвикателства и с бъдещи кризи е въпрос, който не може да бъде отлаган. В доклада се призовава за дълбока промяна на

¹ Временната подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства.

² [Safer Together](#) – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness.

нагласите и се признава, че подготвеността не е само национална отговорност, а общо европейско усилие, което изисква по-силна роля на Съюза в координирането и подпомагането на държавите членки³. Настоящата стратегия се основава на доклада на Нийнистю и съдържа план за действие за Съюз на подготвеност.

³ Настоящата стратегия се основава и на Стратегическата програма на ЕС за периода 2024—2029 г. и на заключенията на Европейския съвет от юни 2023 г., март 2024 г. и декември 2024 г., както и политическите насоки на Комисията за периода 2024—2029 г.

Защо се нуждаем от Съюз на подготвеност

С течение на времето ЕС разработи и подсили многобройните си инструменти за изграждане на структурна издръжливост с цел справяне с някои видове рискове и реагиране при кризи в редица сектори. Опитът обаче изведе на преден план редица недостатъци в рамката за подготвеност на ЕС.

Първо, управлението на кризи в ЕС е предимно реактивно, а не проактивно. Това се дължи и на недостатъчното използване на инструменти за стратегическо прогнозиране, предвиждане и ранно предупреждение. Липсва интегрирана оценка на рисковете, заплахите и каскадните им ефекти, включително от държави извън Съюза.

Второ, инструментариумът на ЕС за управление на кризи е разпокъсан между различните институции, служби и агенции и страда от пропуски в секторната и трансграничната координация. Няма достатъчно гражданско-военна координация, а връзката между вътрешната и външната дейност на ЕС трябва да бъде заздравена.

Трето, съществуващите структури и механизми на равнището на ЕС са ограничени от гледна точка на мащаба и ресурсите. Действията в отговор на криза се определят от ограничена по размер ангажираност на цялото общество, включително от страна на частния сектор. Механизмите за финансиране на Съюза не са гъвкави, а националните бюджети не са достатъчно стратегически съгласувани.

Съюзът на подготвеност ще осигури добавена стойност за действията на държавите членки, а именно като допълва националните усилия, подобрява координацията и ефикасността и насърчава култура на подготвеност и издръжливост при пълно зачитане на субсидиарността, националните правомощия и особеностите на държавите членки. Той подкрепя задължението на държавите членки да действат в дух на солидарност и да си помагат взаимно при всички видове кризи в съответствие с член 222 от ДФЕС⁴.

Общата цел на Съюза на подготвеност е да се създаде сигурен и издръжлив ЕС, разполагащ с необходимите способности за предвиждане и управление на заплахите и опасностите, независимо от тяхното естество или произход, да се гарантира, че европейските граждани се радват на подходяща защита и подготвеност, и да се запазят жизненоважните функции на обществото при всички обстоятелства. За това е нужна нова нагласа по отношение на подготвеността. От решаващо значение е да се повиши осведомеността и да се даде възможност на всички заинтересовани страни, включително гражданите, да се погрижат за своята индивидуална и колективна подготвеност.

Една по-добре подготвена Европа се нуждае от по-силна координация между държавите членки, както и други заинтересовани страни и международни партньори, по-специално партньорите, обхванати от политиките за разширяване и съседство, чиято подготвеност и издръжливост са от решаващо значение за собствената ни сигурност. Секторът на научните изследвания и иновациите в ЕС има съществен принос, тъй като позволява да се предприемат постоянно адаптирани, оптимизирани и най-съвременни действия при криза. Секторът на научните изследвания и иновациите следва да инвестира в осведомеността и издръжливостта по отношение на рисковете за сигурността и хибридните заплахи, включително когато участва в сътрудничество на международно равнище.

⁴ „Съюзът и неговите държави членки действат съвместно в дух на солидарност, в случай че държава членка стане обект на терористично нападение или жертва на природно или предизвикано от човека бедствие (...).“

Как изграждаме Съюз на подготвеност

За да бъдат преодолени съществуващите недостатъци в действията на ЕС и да се премине към истински Съюз на подготвеност, стратегията се основава на следните принципи:

- = Един **интегриран подход, обхващащ всички опасности**, който покрива целия спектър от природни и причинени от човека рискове и заплахи и обединява на едно място всички налични инструменти.
- = **Подход, обхващащ всички равнища на управление**, който обединява всички съответни участници — на всички равнища на управление (местно, регионално, национално и европейско) — и насърчава сътрудничеството, съгласуваността на политиките и споделянето на ресурси. Той има за цел да се справи по всеобхватен начин с увеличените рискове и заплахи, тяхното взаимодействие и каскадните им ефекти. Той включва ефективното сътрудничество между гражданските органи и органите на отбраната, както и съгласуваното интегриране на вътрешното и външното измерение.
- = **Подход, обхващащ цялото общество**, който насърчава приобщаваща култура на подготвеност и издръжливост, с участието на гражданите, местните общности и гражданското общество, предприятията и социалните партньори, както и научните и академичните общности.

Солидната подготвеност не е безплатна. Инвестирането в подготвеността предполага разходи, но тези разходи са по-малки от дългосрочното увеличаване на издръжливостта, по-малките смущения, по-ниските разходи за възстановяване и дългосрочната конкурентоспособност. Финансирането на равнището на ЕС трябва да функционира гъвкаво, с възможност за разрастване и да бъде насочено към справяне с всички опасности, за да може Съюзът да действа своевременно и солидарно през всички етапи на дадена криза, при пълно зачитане на съответните отговорности на ЕС и на държавите членки. В това отношение отчитането от самото начало на съображенията за подготвеност и издръжливост в програмите по линия на бюджета на ЕС може да спомогне за намаляване на уязвимостта и излагането на рискове, като по този начин ще се намалят разходите за коригиращи действия.

За да се изгради Съюз на подготвеност в съответствие с тези принципи, стратегията се основава на целите за издръжливост при бедствия⁵ с цел предвиждане, подготовка, предупреждение, реагиране и обезпечаване. В нея се предлагат действия в следните седем области:

- Прогнозиране и предвиждане
- Издръжливост на жизненоважните обществени функции
- Подготвеност на населението
- Публично-частно сътрудничество
- Гражданско-военно сътрудничество
- Координация на реакцията при кризи
- Издръжливост чрез външни партньорства

Стратегията представя 30 ключови действия, насочени към една или повече цели в посочените по-горе области, и е придружена от план за действие (вж. приложението).

⁵ Европейски цели за издръжливост при бедствия — Европейска комисия: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/european-disaster-risk-management/european-disaster-resilience-goals_en.

Тази стратегия допълва и се допълва от други ключови инициативи на ЕС, и по-конкретно стратегията за вътрешна сигурност, Бялата книга за европейската отбранителна готовност до 2030 г., европейския план за адаптиране към изменението на климата, акта за критично важните лекарства, Пакта за чиста промишленост, европейския пакт за океаните, европейския щит за демокрацията, Съюза на уменията и Съюза на равенство.

1. ПРОГНОЗИРАНЕ И ПРЕДВИЖДАНЕ

Времето е от решаващо значение при остри кризи, но също и за тяхното предвиждане. Стратегическото прогнозиране, ситуационната осведоменост и ранното предупреждение са от ключово значение и трябва да бъдат допълнително подсилени. Ранното идентифициране на рисковете и заплахите може да спести ценно време и да допринесе за предотвратяването на кризи или да улесни тяхното управление и свеждането до минимум на последиците от тях. От съществено значение са междусекторните оценки на риска на равнището на ЕС, основани на научни становища и придружени от редовни стрес тестове и оценки на заплахите.

Способностите на ЕС трябва да включват системи за ранно предупреждение, които са напълно оперативно съвместими, цялостни и обхващат множество опасности и също така се охранват от своевременни и надеждни данни, за да се информират по-добре лицата, отговарящи за вземането на решения, за рисковете и техните потенциални взаимосвързани ефекти.

Един подход, обхващащ всички опасности, който обединява оценките на риска и на заплахите, трябва да осигурява приложима информация за вземането на решения, което дава възможност постоянните действия на ЕС по-ефективно да възпират и реагират на заплахите. Това трябва да съгласува оценките на риска на национално равнище и на равнището на ЕС, като интегрира данните и експертния анализ в рамките на междусекторен и трансграничен подход.

Една рамка за систематична оценка, стрес тестове и обучение следва да бъде крайгълният камък на култура на постоянно подобряване. Редовните тестове за пригодност на механизмите, средствата и инструментите на ЕС за управление на кризи трябва: i) да гарантират тяхната пригодност и съгласуваност; ii) да дават възможност за набелязване на най-добрите практики, както и на пропуските и дублиранията; и iii) да спомогнат за максимално увеличаване на полезните взаимодействия и ефективността.

Ключови действия

1) Разработване на всеобхватна оценка на ЕС на рисковете и заплахите

За да се осигури напълно интегриран подход, Комисията и върховният представител, подпомагани от агенциите на ЕС, ще разработят всеобхватна (междусекторна, за всички опасности) оценка на ЕС на рисковете и заплахите. Тя ще включва информация от множество области на политиката, включително вътрешната и външната сигурност, и ще се основава на научен анализ, финансирани от ЕС научни изследвания и иновации, системи за ранно предупреждение в реално време, спътниково наблюдение и геопространствени данни, като например услугата за управление на извънредни ситуации на „Коперник“, както и съществуващи оценки на равнището на ЕС и на национално равнище и информация от предприятията. Чрез тази инициатива ще се рационализират задълженията за докладване, като се избягва ненужната административна тежест и същевременно се подобрява ефективността. Ролята на

единното звено за анализ на разузнавателна информация (SIAC) като единната входна точка за разузнавателна информация на държавите членки ще бъде от съществено значение. SIAC ще бъде подсилено до края на 2025 г. с още средства и допълнителни ресурси в съответствие със съвместния документ на върховния представител и държавите членки.

Тази оценка ще бъде представена на Европейския парламент и на Съвета, когато е уместно.

2) Създаване на „кризисно табло“ за вземащите решения лица

Комисията и върховният представител, в сътрудничество с държавите членки и с подкрепата на съответните агенции на ЕС, ще разработят „кризисно табло“, като обединят секторните системи за бързо предупреждение и подобрят координацията за вземащите решения лица.

Тази всеобхватна оценка на ЕС на рисковете и заплахите и „кризисното табло“ ще бъдат използвани в обсъжданията на колегиума на членовете на Комисията, по-специално в колегиум по сигурността, за да се задълбочи разбирането за сигурността и стратегическата среда на Европа и да се дадат политически насоки за действията на Комисията във връзка с подготвеността и издръжливостта.

3) Укрепване на Координационния център за реагиране при извънредни ситуации (ERCC)

За да бъде по-проактивен при управлението на извънредни ситуации и кризи, ERCC ще получи допълнителни ресурси, които ще му позволят: i) да изготвя редовни брифинги за оперативните перспективи относно междусекторните рискове, обхващащи всички опасности; ii) да идентифицира и анализира техните каскадни ефекти; и iii) да изготвя сценарии.

4) Разработване на каталог на ЕС за обучение и на платформа за извлечените поуки

За да се осигурят координирана и ефективна подготвеност и реакция при кризи, Комисията и върховният представител ще разработят каталог от методи и насоки за държавите членки с цел подобряване на обучението във връзка с подготвеността. Те ще изготвят също така всеобхватен и приобщаващ общоевропейски план за обучение и развиване на умения, обхващащ сигурността, отбраната и управлението на кризи, за да бъде предоставен на специалистите, доброволците и вземащите решения лица необходимият експертен опит във всички сектори и държави членки. На равнището на ЕС ще бъде създадена платформа за обмен на „извлечените поуки“, която ще обединява полезна информация от минали кризи и от учения в областта на бъдещите усилия за реагиране.

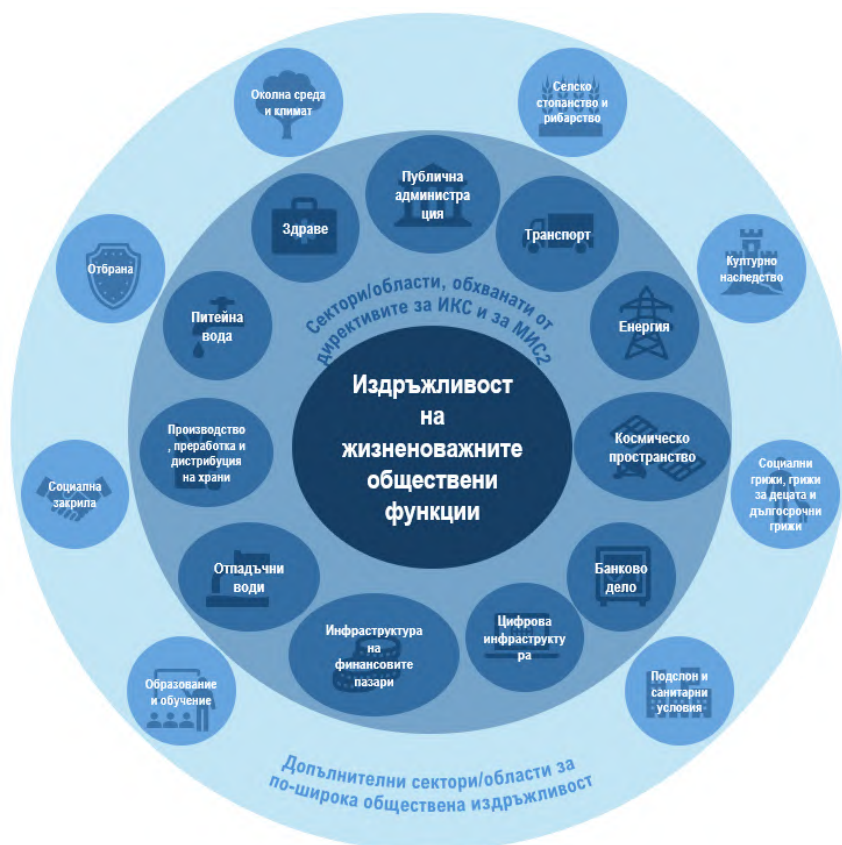
5) Създаване на държавна услуга на ЕС за наблюдение на Земята (EOGS)

ЕС ще създаде държавна услуга на ЕС за наблюдение на Земята (EOGS), която ще осигурява по-конкретно сигурно, надеждно, своевременно, постоянно и целенасочено спътниково наблюдение, като подсилва съществуващите и планираните способности и се основава на дългогодишния опит от използването на „Коперник“ в подкрепа на управлението на извънредни ситуации и сигурността.

2. ИЗДРЪЖЛИВОСТ НА ЖИЗНЕНОВАЖНИТЕ ОБЩЕСТВЕНИ ФУНКЦИИ

Жизненоважните обществени функции са основни системи и структури, които позволяват на едно общество да функционира, като същевременно защитават нашите общества, икономики, култури и демократични институции при всякакви обстоятелства. Тези функции включват преди всичко безопасността на населението на ЕС, включително защитата от природни бедствия, непрекъснатостта на управлението и процесите на вземане на решения, демократичните процеси, социалното сближаване и икономическата стабилност, както и вътрешната и външната сигурност. Те формират основата на едно стабилно и сигурно общество.

Съществуващата правна уредба на ЕС⁶ обхваща повечето области (вж. графиката по-долу), осигуряващи жизненоважни обществени функции. Това включва хоризонтално законодателство в областта на кризите, както и секторни планове и законодателство за действие при извънредни ситуации, които повишават издръжливостта на нашите общества, като например в областта на продоволствената сигурност, питейната вода, енергийните доставки, телекомуникациите и транспорта, управлението на отпадъците, системите за здравеопазване, строителните стандарти, опазването на природата, плановете за наводнения, финансовите услуги и др.

⁶ Като например Директивата относно издръжливостта на критичните субекти (ИКС) и Директивата за мрежовата и информационна сигурност (МИС2), Регламентът за електроенергията, Регламентът за сигурността на доставките на газ, банковият съюз, актът за оперативната издръжливост на цифровите технологии — DORA, трансевропейската транспортна мрежа — TEN-T, Европейският здравен съюз, законодателният акт за извънредните ситуации и издръжливостта на вътрешния пазар (IMERA).

За да се поддържат жизненоважните обществени функции при всички обстоятелства, трябва да се прилага подходяща рамка: *Първо*, ЕС трябва да разполага с подходящи инструменти за защита на демократичното управление и процесите на вземане на решения, като гарантира ефективно смекчаване на риска и реакция при кризи на европейско равнище. *Второ*, целостта на единния пазар, подпомагана от свободното движение на хора, стоки, капитали и услуги и от солидни социални, икономически и фискални политики, е от съществено значение за икономическата и финансовата стабилност и издръжливост. *Трето*, ЕС трябва да опазва околната среда и да насърчава природосъобразните решения и устойчивото управление на природните ресурси. *Четвърто*, за да се подсилят стратегическата автономност и да се намалят уязвимостите, ЕС трябва да повиши кръговостта, дългосрочната сигурност на веригите на доставки и издръжливостта на външна принуда, като гарантира достъп до суровини, стоки от първа необходимост и доставки от критично значение, и да оптимизира използването на космическите активи и услуги, като същевременно инвестира в научни изследвания и иновации с цел поддържане на конкурентоспособността на промишлеността и технологичното лидерство.

Ключови действия

6) Включване на подготвеността още при проектирането в политиките и действията на ЕС

Съображенията, свързани с подготвеността и сигурността, ще бъдат включени и рационализирани в законодателството, политиките и програмите на ЕС. Ще бъдат изготвени или преразгледани нови политики, законодателство и програми с оглед на подготвеността и сигурността, като последователно ще бъдат набелязвани потенциалните въздействия на предпочитания вариант на политиката върху подготвеността и сигурността. Това ще бъде подкрепено с редовни обучения за лицата, които създават политиките, в Комисията.

Солидните икономически и социални политики, координирани в рамките на европейския семестър, са от решаващо значение за издръжливостта и подготвеността. Когато е целесъобразно, напредъкът по изпълнението на структурните реформи, които са от значение и за подготвеността, ще бъде оценяван в процеса на семестъра. Икономическите и социалните политики, които са от основно значение за подготвеността, могат да бъдат отразявани и в специфичните за всяка държава препоръки, като по този начин държавите членки ще бъдат стимулирани да подготвят и провеждат тези реформи.

Намаляването на свързаната с това административна тежест и рационализирането на процедурите ще улеснят по-гъвкавите и ефективни действия за подготвеност. Комисията ще набележи необходимите действия за опростяване в рамките на консултации с всички съответни заинтересовани страни.

Комисията ще оцени необходимостта и осъществимостта на закон на ЕС за подготвеност с цел укрепване на издръжливостта на жизненоважните обществени функции чрез определяне на съвместни стандарти и измерими дългосрочни цели.

7) Приемане на минимални изисквания за подготвеност

Непосредственият приоритет е спешното и пълно транспониране и прилагане на правната уредба на Съюза, и по-специално на Директивата за ИКС и Директивата за МИС2, както ще бъде обяснено и в предстоящата стратегия за вътрешна сигурност. Въз основа на прилагането на тези директиви Комисията ще прецени дали може да са необходими допълнителни мерки.

Успоредно с това Комисията ще работи с държавите членки с цел определяне на други сектори и услуги, които не са обхванати от действащото законодателство и за които може да е необходимо да бъдат предприети действия. Въз основа на тази оценка Комисията ще представи препоръки относно минималните изисквания за подготвеност, включително механизъм за наблюдение. Тези изисквания ще бъдат приведени в съответствие с целите за издръжливост при бедствия и ще се допълват с базовите изисквания за издръжливост⁷ на Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО).

Институциите на ЕС ще предприемат действия за подобряване на собствената си вътрешна подготвеност, по-конкретно чрез усъвършенстване на сигурната комуникация между институциите на ЕС и държавите членки.

8) Преразглеждане на Механизма за гражданска защита на Съюза (МГЗС)

Комисията ще преразгледа законодателната рамка на МГЗС, за да подобри допълнително ефективността и ефикасността при извънредни ситуации и кризи с голямо въздействие, които изискват солидна реакция и координация на европейско равнище.

9) Предлагане на стратегия за натрупване на запаси в ЕС

Комисията ще предложи общоевропейска стратегия за натрупване на запаси, която ще обединява всички съществуващи секторни усилия за натрупване на запаси. Тя ще подобри достъпа до ресурси от критично значение в целия ЕС, например за реагиране при извънредни ситуации и бедствия, медицински мерки за противодействие, суровини от критично значение, енергийно оборудване, подслон и потенциално продукти на хранително-вкусовата промишленост и вода. Тя възнамерява да съчетае централизираните резерви на равнището на ЕС с приносите на държавите членки, подкрепени от публично-частни партньорства, за да се гарантират ефективност, възможност за разрастване и разходна ефективност.

Комисията ще представи също така стратегия за подкрепа на медицинските мерки за противодействие на заплахи за общественото здраве, за да се подсилят здравната сигурност на ЕС, да се подобри конкурентоспособността на ЕС и да се предпази обществеността от трансгранични заплахи за здравето, включително химични, биологични, радиологични и ядрени (ХБРЯ) заплахи. Това ще бъде допълнено с мерки по отношение на запасите за непредвидени ситуации съгласно предложението наскоро акт за критично важните лекарства.

10) Предлагане на план за адаптиране към изменението на климата

Комисията ще представи европейски план за адаптиране към изменението на климата, за да подпомогне държавите членки при подготовката за рисковете, свързани с климата, и повишаването на издръжливостта на Съюза. Като се опира на Европейската оценка на риска, свързан с климата, планът ще включва „подготвеността още при проектирането“ в съответните секторни политики и инвестиции на ЕС и ще подсилят проактивното управление на риска в областта на климата, околната среда и водите в целия ЕС. Той ще подпомага хората, предприятията и създателите на политики чрез използването на общи референтни сценарии за климата.

11) Гарантиране на снабдяването с вода и други природни ресурси от критично значение

⁷ [НАТО — Тема:Издръжливост, гражданска подготвеност и член 3](#)

Водата, почвата и другите природни ресурси са от първостепенна важност не само за снабдяването с храни, но и за доброто функциониране на нашата икономика. Според Европейската централна банка почти 75 % от банковите заеми за дружества в еврозоната се отпускат на дружества, които са силно зависими от поне една екосистемна услуга, по-специално водите. Комисията ще предложи европейска стратегия за издръжливост на водните ресурси, в която ще бъде очертан пътят към сигурност и издръжливост от гледна точка на водата чрез гарантиране на наличието на чиста вода и по-добра защита на ЕС от свързаните с водата рискове. Тя също така ще насърчава природосъобразните решения за повишаване на подготвеността и издръжливостта, включително на природни бедствия. Като част от стратегия на ЕС за биоикономиката и акт за кръговата икономика Комисията ще предприеме действия за увеличаване на кръговите материали и материалите на биологична основа в нашите вериги за създаване на стойност, за да се повиши независимостта ни от вноса на суровини от критично значение.

3. ПОДГОТВЕНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Подготвеността е колективна отговорност. Публичните органи, медиите, институциите за образование, обучение и култура, младежките организации и организациите на гражданското общество, социалните партньори, предприятията, местните мрежи и общности и гражданите — от ранна възраст — играят жизненоважна роля. Неотдавнашните проучвания „Евробарометър“⁸ показват, че през 2024 г. почти половината от европейците (49 %) не са се чувствали добре информирани за рисковете от бедствия, които биха могли да ги засегнат, а 65 % от тях се нуждаят от повече информация, за да могат да се подготвят за бедствия или извънредни ситуации.

Осведомеността за рисковете и заплахите е от съществено значение, за да се гарантира, че гражданите и общностите на ЕС ще се включат активно в усилията за подготвеност и реакция при кризи. Неравенството е рисков фактор за подготвеността. Жените и групите в уязвимо положение, като децата, по-възрастните хора и хората с увреждания, лицата, изправени пред дискриминация, бедност и/или социално изключване, са непропорционално засегнати при криза, което често изостря вече съществуващите неблагоприятни условия и неравенства. Поради това съображенията за равенство трябва да бъдат включени във всички елементи на подготвеността в съответствие с рамката за Съюза на равенство, и по-специално пътната карта за правата на жените. Дезинформацията и чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство (FIMI) са особено вредни, тъй като подкопават общественото доверие и могат да изострят въздействието на кризите. Аналогично липсата на достъпна информация вреди на подготвеността на обществото.

Нужна е промяна на парадигмата, за да се създаде нагласа, която насърчава култура на подготвеност и издръжливост.

Насърчаване на култура на приобщаваща подготвеност и издръжливост на обществото между поколенията

Подготвеността трябва да обхване всички слоеве на обществото. Следва да се подкрепят изграждането на общности и доброволчеството. Социалните услуги и адекватната социална закрила следва да гарантират, че никой няма да бъде изоставен в усилията за подготвеност. Като се опират на най-добрите практики, включително от Механизма за гражданска защита на Съюза, Комисията и държавите членки следва да насърчават

⁸ Възприятия за управлението на кризи в ЕС — юни 2024 г.

самостоятелността и психологическата издръжливост и да гарантират повишена подготвеност на отделните лица, между поколенията и на домакинствата.

Комисията ще работи за създаването на европейски механизъм за гражданска защита⁹, като ще разгледа всички аспекти на управлението на кризи и бедствия, за да се подпомогне по-нататъшното развитие на обществената осведоменост и да се инвестира в обучението на гражданите относно рисковете.

Предоставяне на повече възможности за по-издръжливите граждани

Гражданите и общностите в целия ЕС трябва да получат достъп до качествена и надеждна информация, да притежават необходимите умения за осмислянето ѝ, да участват активно в предотвратяването на кризи и да бъдат достатъчно подготвени да реагират на тях. Училищата, преподавателите, младежките работници и учителите играят много важна роля за насърчаването на цифровата и медийната грамотност и критичното мислене, за стимулирането на гражданското участие и за обучаването по демократично гражданство, както се подчертава в Съюза на уменията. Социалните партньори могат да допринесат решително за тези усилия за подготвеност, наред с другото, чрез информиране и обучаване на работниците. За да се противодейства по-систематично на чуждестранното манипулиране на информация и на дезинформацията, следва да се използват пълноценно инструментариумът на ЕС срещу чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, Актът за цифровите услуги и предстоящият европейски щит за демокрация.

Подобряване на комуникацията с обществеността за предупреждение и при кризи

Общоевропейските системи за комуникация с цел предупреждаване на обществеността, както и достъпните и приобщаващи системи за комуникация при кризи — както преди (съобщаване на рисковете), така и по време на кризи (комуникация при кризи) — трябва да бъдат подобрени, за да се достигат всички хора при всички обстоятелства, независимо от тяхната възраст, език, наличие на увреждане, правен статут и т.н. Неотдавнашният опит с криза показва необходимостта от предприемане на мерки, насочени към особено уязвимото население, лицата в положение на дискриминация, бедност и социално изключване и лицата от други държави (пътници, сезонни работници и мигранти) и необходимостта от предотвратяване на дезинформацията. Функцията за предупреждаване на обществеността би могла да бъде разработена в рамките на портфейла на ЕС за цифрова самоличност¹⁰ за уведомяване при извънредни ситуации. Това ще предостави на правителствата прост и удостоверен начин да комуникират пряко с гражданите, като доказват предупрежденията и сигналите.

Предоставяне на ключови умения и гарантиране на трудовата мобилност по време на кризи

Ефективните политики в областта на образованието и обучението, включени за критичните функции, както се подчертава в Съюза на уменията, са от съществено

⁹ Понятието „механизъм за гражданска защита“ не засяга терминологията, използвана от държавите членки за инструменти или механизми, чието съдържание е сравнимо с това, което в настоящата стратегия се нарича „механизъм за гражданска защита“.

¹⁰ Портфейлите на ЕС за цифрова самоличност ще осигурят безопасно, надеждно и частно средство за цифрова идентификация за всеки в Европа. Всяка държава членка ще предостави поне един портфейл на всички граждани, пребиваващи лица и предприятия, чрез което ще им позволи да докажат кои са те и безопасно да съхраняват, споделят и подписват важни цифрови документи. Цифровите портфейли на ЕС ще бъдат достъпни на приложенията за мобилни телефони и на други устройства, считано от края на 2026 г.

значение, за да се гарантира, че работниците разполагат с подходящите компетентности и могат да бъдат мобилизирани в целия ЕС по време на извънредни ситуации.

Комисията ще работи с държавите членки и в сътрудничество със социалните партньори за следното: i) гарантиране на наличието и мобилността на квалифициран персонал по време на извънредни ситуации, като бъдат изготвени рамки за бързо изпращане на място на работници и доброволци в целия ЕС; и ii) повишаване на привлекателността на кариерното развитие в областта на гражданската защита, службите за спешна помощ, включително здравеопазването, и сигурността.

Ключови действия

12) Подобряване на системите за ранно предупреждение

Като част от инициативата PreparEU Комисията ще разработи заедно с държавите членки насоки, за да ги подкрепя в комуникацията относно различните рискове и ситуации преди и по време на криза. С услугата за управление на извънредни ситуации на „Коперник“ и с предстоящата спътникова услуга на „Галилео“ за предупреждение при извънредни ситуации (Emergency Warning Satellite Service, или EWSS) националните органи за гражданска защита ще имат своевременно достъп до спътникова информация за ранно предупреждение, за да разпространяват пряко предупредителни съобщения до населението.

13) Повишаване на осведомеността относно рисковете и заплахите

Комисията ще предложи ежегодно да бъде отбелязван ден на ЕС, посветен на подготвеността, за да бъдат признати усилията на националните, регионалните и местните органи и общности за повишаване на подготвеността и на осведомеността сред населението относно нуждите в тази област. Това ще бъде допълнено с други комуникационни дейности, като например насоки относно информирането за различните рискове и ситуации, включително нуждите на уязвимото население, които ще бъдат разработени съвместно с държавите членки. Програмите за повишаване на осведомеността, като например гражданските панели, порталът EUvsDisinfo, онлайн кампаниите и наборите от инструменти за стратегическа комуникация и противодействие на манипулирането на информация, също ще бъдат от основно значение.

14) Разработване на насоки за постигане на самодостатъчност на населението от минимум 72 часа

В случай на екстремни условия най-критичен е първоначалният период. Комисията ще предложи насоки за държавите членки за постигане на самодостатъчност на населението от най-малко 72 часа. Като част от инициативата PreparEU тези насоки ще обхващат съхранението на основни консумативи, планирането при кризи, наличието на подслон, мерки за осигуряване на наличност на критични наземни и космически и други мерки за защита на хората, животните и имуществото в случай на криза, като насоките ще бъдат придружени от целенасочени кампании и дейности. Нова онлайн платформа на ЕС ще предоставя на гражданите и пътниците съобразена с нуждите и достъпна информация за рисковете, пред които могат да бъдат изправени, както и практически стъпки за смекчаване на тези рискове.

15) Включване на подготвеността в учебните програми за училищно образование и в обучението на образователния персонал

В съответствие със Съюза на уменията Комисията ще разработи насоки за изготвяне на учебни програми, като се започне с образованието в ранна детска възраст, за да се

подпомогне придобиването на основни умения за подготвеност, включително медийна грамотност, като решаващ фактор за активно и информирано гражданство и за противодействие на дезинформацията и манипулирането на информация. На Европейската платформа за училищно образование учителите ще имат достъп до ресурси и възможности за професионално развитие.

16) Насърчаване на подготвеността в рамките на младежките програми

В програмите на ЕС за младежта, като например Европейския корпус за солидарност и „Еразъм+“, ще бъде създаден нов приоритет за подготвеността, за да бъдат насърчени подготвеността, издръжливостта, участието в демократичния живот и гражданската ангажираност. Това ще се основава на подход „отдолу нагоре“, като организациите и институциите (университети, училища, организации за професионално образование и обучение, центрове за образование на възрастни, младежки и спортни организации и др.) ще бъдат насърчавани да кандидатстват за финансиране.

17) Привличане на таланти за укрепване на подготвеността на ЕС

Привличането в Европа на водещи таланти в областта на научните изследвания е не само възможност, но и необходимост, за да бъдат подсигурени издръжливостта и подготвеността на ЕС в дългосрочен план. В този контекст ЕС ще проучи спешно конкретни мерки за привличане на научни изследователи.

Резервът на ЕС от таланти ще способства наемаването на търсещи работа лица от държави извън ЕС, като по този начин квалифицирани работници в сектори от критично значение, свързани с подготвеността, в които има недостиг, ще могат да кандидатстват по-лесно за работни места в ЕС. Партньорствата в подкрепа на талантите също биха могли да се използват за привличане на квалифицирани работници в сектори от критично значение, свързани с подготвеността, като се инвестира също така в съответните умения в държавите партньори.

4. ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Публично-частното сътрудничество е основен стълб в областта на подготвеността на ЕС, като с него се осигурява ефективно и ефикасно използване на ресурсите, експертния опит и иновациите от всички сектори. Селското стопанство и рибарството, промишлеността и предприятията играят решаваща роля за поддържането на жизненоважните обществени функции и на основните услуги. Същевременно частният сектор е във все по-голяма степен изложен на рискове, свързани с климата и околната среда, и на произтичащите от тях нарастващи разходи (напр. разходи за застраховка, загуби на активи и икономически щети поради екстремни метеорологични явления), както и на заплахи за сигурността, като например прекъсване на веригите на доставки и кибератаки. Като насърчава публично-частното сътрудничество, ЕС може по-добре да предвижда рисковете, да осигурява основни консумативи и да защитава своята стратегическа автономност.

Засилване на структурираното публично-частно участие по отношение на подготвеността

ЕС, публичните органи и промишлеността следва да укрепят механизмите за: i) целенасочен, двупосочен обмен на информация; ii) участие в инициативи за стратегическо прогнозиране или за предвиждане; iii) съвместно обучение; и iv) координирана реакция при кризи. Въз основа на действащите договорености ЕС следва да укрепят публично-частните партньорства, за да осигурят консумативи и услуги от

критично значение чрез стратегически запаси, съвместни обществени поръчки, рамкови споразумения, диверсификация на източниците и кръгови решения, като се намаляват рисковете от смущения и сътресения на световния пазар. Освен това трябва да бъдат създадени публични и частни решения за справяне с нарастващото предизвикателство, свързано със застраховането срещу природни бедствия в ЕС. Очаква се недостигът на застрахователна защита да се увеличи допълнително поради нарастващия риск, породен от изменението на климата. Ако е необходимо, Комисията ще проучи възможните решения за намаляване на недостига на застрахователна защита, като предприеме последващи действия във връзка с предложенията на Европейската централна банка и на Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване.

Съществуващите програми на ЕС за инвестиции и изграждане на капацитет следва да включват съображения, свързани с подготвеността, в подкрепата, която оказват на предприятията и държавите членки, като се допълват мерките на политиката с цел включване на подготвеността в икономическите решения още при проектирането.

В съответствие със Съюза на уменията ЕС трябва да насърчава сътрудничеството между публичните и частните организации в стратегически сектори като киберсигурността, като се гарантира, че нуждите от работна сила и предлагането образование са съгласувани.

Ключови действия

18) Създаване на публично-частна работна група по въпросите на подготвеността

Комисията ще създаде работна група по въпросите на подготвеността въз основа на Промисления форум, мрежата Enterprise Europe, Европейската мрежа от клъстери и други съществуващи структури¹¹. В нея ще участват ключови заинтересовани страни от публичните органи, промишлеността, бизнеса, финансовите услуги, научната общност, социалните партньори и гражданското общество. Целта на работната група е i) сътрудничество за укрепване на управлението на непрекъснатостта на жизненоважните функции и основните услуги; ii) обмен на информация относно уязвимостите и смущенията във веригите на доставки; iii) предоставяне на насоки, рамки и стимули, за да се помогне на частните субекти да осигурят минимални изисквания в областта на подготвеността; iv) координиране на действията за смекчаване в предоставящите основни услуги сектори от критично значение, които осигуряват жизненоважните обществени функции, и v) подкрепа за усилията за комуникация при кризи.

19) Разработване на публично-частни протоколи за извънредни ситуации

Комисията, заедно с държавите членки, ще преразгледа съответните законодателни и оперативни рамки, за да даде възможност за целенасочена гъвкавост при извънредни ситуации, както правна, така и финансова, включително правила за обществените поръчки, когато е необходимо. Това ще включва обосновани и обвързани със срокове изключения, за да се гарантират бързата наличност на материали, стоки и услуги от критично значение, както и сигурни производствени линии от критично значение. Чрез протоколи за извънредни ситуации и като част от публично-частната работна група по въпросите на подготвеността Комисията и държавите членки ще разработят рамка от

¹¹ Европейската мрежа от клъстери се състои в сътрудничество между промишлени клъстери в целия ЕС, с което се насърчават иновациите, конкурентоспособността и издръжливостта посредством свързване на предприятия, научноизследователски институции и публични органи. Тя подкрепя междусекторното сътрудничество, улеснява обмена на знания и повишава сигурността на веригите на доставки, особено в стратегическите отрасли.

участници от критично значение от частния сектор за координирано участие с цел постигане на подготвеност.

20) Преразглеждане на рамката за обществените поръчки

Комисията ще направи предложение за преразглеждане на рамката за обществените поръчки въз основа на действащата рамка и на поуките, извлечени по време на минали кризи, включително опита с COVID-19. Целта на преразглеждането е да бъде подобрена подготвеността, а именно чрез укрепване на сигурността на доставките по важните вериги за създаване на стойност, особено по време на кризи. Вече са въведени специални разпоредби за извънредни ситуации, например възлагащите органи могат да съкратят сроковете с цел ускоряване на процедурите.

21) Създаване на Европейски експертен център в областта на сигурността на научните изследвания

Научните изследвания и иновациите (НИИ) са особено уязвими на външна намеса, рисковете за сигурността и хибридни заплахи. В съответствие с препоръката на Съвета относно повишаване на сигурността на научните изследвания¹² Комисията ще създаде Европейски експертен център в областта на сигурността на научните изследвания, който събира доказателства и предоставя подкрепа на държавите членки и на участниците в научни изследвания и иновации.

5. ГРАЖДАНСКО-ВОЕННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Трябва да се подготвим за мащабни междусекторни инциденти и кризи, включително евентуална въоръжена агресия, засягаща една или повече държави членки. При повечето кризисни сценарии националните граждански органи поемат основната отговорност. С нарастването на броя на възможните сценарии (напр. извънредни здравни ситуации, екстремни метеорологични явления, хибридни и кибератаки) гражданските органи се нуждаят от военна подкрепа. В случай на въоръжена агресия въоръжените сили ще се нуждаят от гражданска подкрепа, за да се гарантира непрекъснатото функциониране на държавата и на обществото. Поради това трябва да подобрим взаимодействието между гражданските и военните участници, без да поставяме под въпрос съответните им компетенции и в пълно сътрудничество с държавите членки. Освен това широкомащабните учения често са разпокъсани и не се използват в достатъчна степен, както и не включват всички съответни граждански и военни заинтересовани страни по последователен начин.

Разработване на стратегически и устойчиви възпиращи мерки

За да предотвратява, възпира и реагира по-ефективно на инциденти и кризи, свързани със сигурността, и да възпира злонамерени участници, ЕС трябва да използва пълния си спектър от инструменти, включително: i) кибердипломацията; ii) инструментариума срещу чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство (FIMI); iii) наборите от хибридни инструменти и iv) архитектурата на механизма за реагиране на космически заплахи; както и v) отбранителните способности, които са на разположение

¹² Препоръка на Съвета относно повишаване на сигурността на научните изследвания: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202403510.

на гражданските и военните общности, включително, когато е целесъобразно, проактивни защитни мерки в съответствие с международното право.

Върховният представител и Комисията ще разработят стратегии за предотвратяване, възпиране и реагиране на конкретни автори на заплахи, насочени към ЕС, чрез хибридни, кибернетични и FIMI дейности. Необходима е тясна координация с НАТО¹³ и други единомислещи партньори, за да се увеличи въздействието и да се възпрат авторите на заплахи.

Осигуряване на по-тясна гражданско-военна оперативна съвместимост

ЕС ще продължи да привежда в действие клаузите за взаимопомощ (член 42, параграф 7 от ДЕС) и солидарност (член 222 от ДФЕС) и ще засили сътрудничеството между ЕС и НАТО, включително в случай че бъде задействан член 5 от Северноатлантическия договор. Освен това, за да действа съвместно в дух на солидарност, както е предвидено в член 222 от ДФЕС, ЕС трябва да може да използва всички налични средства и активи в подкрепа на държавите членки. Това би могло да включва военни ресурси, обикновено предоставяни от държавите членки.

Насърчаване на проектни решения, които дават възможност за двойна употреба

ЕС трябва да включи съображения за възможност за двойна употреба във всички свои инфраструктурни инвестиции и планиране на способностите (като „двойна употреба“ означава, че е възможно използване както от военни, така и от граждански органи), като например военна мобилност, масови евакуации, сигурни комуникации и свързаност, морска сигурност, киберспособности и космически активи и услуги. Въз основа на положените усилия на Комисията и Европейската агенция по отбрана (EDA) ЕС следва да продължи да насърчава инфраструктурата, комуникационните системи, транспортните активи, оборудването, запасите, медицинските мерки за противодействие, енергийните доставки и технологиите с възможност за двойна употреба, които удовлетворяват както гражданските, така и военните нужди.

Ключови действия

22) Установяване на всеобхватни гражданско-военни договорености в областта на подготвеността

Комисията и върховният представител ще разработят договорености за гражданско-военна подготвеност, с които ще бъдат изяснени ролите, отговорностите и приоритетите на институциите, органите и агенциите на ЕС, както и на държавите членки за подготвеност и реакция при инциденти и кризи. Това ще бъде допълнено от стандартни оперативни процедури за засилване на координацията между субектите на ЕС и държавите членки. То ще се основава на проектите в рамките на постоянното структурирано сътрудничество (ПСС), Бялата книга за европейската отбранителна готовност до 2030 г. и извършвания анализ на издръжливостта и пропуските в капацитета за реагиране в рамките на МГЗС и на Каталога на напредъка по военната приоритетна цел. Работата на Комисията за създаване на европейски механизъм за гражданска защита също ще допринесе за тези договорености.

ЕС ще засили допълнително оперативното сътрудничество на равнище служители с НАТО за всички кризисни ситуации — от хибридни кампании до въоръжена агресия.

¹³ При пълно зачитане на договорените ръководни принципи на прозрачност, реципрочност и приобщаване, както и на автономността и процедурите за вземане на решения на двете организации.

23) Разработване на стандарти за гражданско-военно планиране и инвестиции, които дават възможност за двойна употреба

Комисията и върховният представител в сътрудничество с държавите членки ще определят инфраструктурата и активите с възможност за двойна употреба във всички държави членки, за да се гарантира, че инвестициите подкрепят гражданската издръжливост, обществената сигурност и военните нужди по взаимно подсилващ се начин въз основа на военните изисквания. Освен това Комисията ще определи стандарти за действията с възможност за двойна употреба, при които се вземат предвид както гражданските, така и военните изисквания на етапа на проектиране и планиране. Комисията и върховният представител ще гарантират, че при изграждането или модернизирването на инфраструктурата на трансевропейската транспортна мрежа държавите членки вземат предвид необходимостта, целесъобразността и осъществимостта за надхвърляне на стандартите за гражданския транспорт, за да могат да се поемат тежестта, размерът или мащабът на военния транспорт на войски и материали в съответствие с военните изисквания на НАТО. Ще бъде обърнато внимание на специфичните изисквания и последици съгласно международното право, включително международното хуманитарно право.

При проектирането на инфраструктура, активи и продукти с потенциал за двойна употреба ЕС ще се стреми да разработва и насърчава технически стандарти, като взема предвид съществуващите стандарти на НАТО, когато е приложимо.

24) Организиране на редовни учения на ЕС за насърчаване на цялостна подготвеност

Комисията и върховният представител ще организират редовни общоевропейски цялостни и междусекторни учения за подготвеност. Целта на тези учения ще бъде да се тестват процесите на вземане на решения, координацията и оперативните реакции в рамките на ЕС и в различните сектори, включително в обхвата на член 42, параграф 7 от ДЕС и член 222 от ДФЕС. В рамките на ученията държавите членки ще могат също така да включат своите национални учения, като се насърчава трансграничното сътрудничество и се съгласуват усилията. В Комисията и Съвета ще бъде организиран обмен на информация въз основа на конкретни сценарии, за да се тестват и подобрят процедурите за вземане на решения при сложни и големи кризи и да се набележат структурните уязвимости. Когато е уместно, ученията ще включват частния сектор и международните партньори на ЕС.

6. РЕАКЦИЯ ПРИ КРИЗИ

При извънредни ситуации ефективната координация на реакцията при кризи е от жизненоважно значение. През последното десетилетие бяха създадени нарастващ брой структури и инструменти на ЕС в подкрепа на държавите членки преди, по време на и след криза.

В Комисията Координационният център за реагиране при извънредни ситуации (ERCC) вече заема централна роля по време на кризи, природни бедствия и причинени от човека бедствия. В тези ситуации той подкрепя както институциите на ЕС, така и държавите — членки на ЕС. ERCC осигурява денонощния оперативен капацитет на МГЗС както по отношение на подготвеността, така и на реакцията и служи на държавите членки и на ЕС при задействането на интегрираните договорености за реакция на политическо равнище при кризи (IPCR) или когато е задействана клаузата за солидарност.

В ЕСВД различни механизми осигуряват координирана и навременна реакция на ЕС при външни кризи и извънредни ситуации, които оказват въздействие върху интересите на ЕС в областта на сигурността. Един от тези механизми е Центърът за реакция при кризи (CRC), който има задължението за полагане на дължимата грижа за сигурността на персонала на ЕС, обезпечаването на непрекъснатостта на дейността на делегациите при криза и подкрепата за държавите членки в случай на консулска криза. Той осигурява съгласуваност и координация при събирането на информация за ситуационна осведоменост по време на криза, като обединява всички съответни служби под ръководството на върховния представител.

В рамките на Съвета договореностите за IPCR подпомагат координираното вземане на решения при големи и сложни кризи. Те улесняват споделената ситуационна осведоменост между държавите членки и институциите на ЕС, като през последните години показаха гъвкавост и възможност за разрастване.

В основата на повечето от тези механизми продължава да стои една-единствена област на политиката, докато кризите стават все по-взаимосвързани. В резултат на това е необходимо да се осигури по-добра координация на действащите механизми и инструменти.

Подобряване на координацията и капацитета за централизирана и междусекторна реакция при кризи

ЕС трябва да засили координацията си при кризи въз основа на съществуващите структури. За да се справим с предстоящите предизвикателства, механизмите за координация, като например IPCR, вътрешният механизъм на Комисията за координация при кризи (общата система за бързо предупреждение — ARGUS), както и нейният ERCC и CRC на ЕСВД, трябва да бъдат модернизирани. Оптимизирането на договореностите за IPCR ще подобри капацитета на ЕС и неговите държави членки за привеждане в действие на клаузата за солидарност (член 222 от ДФЕС), но и ще опрости нейното задействане.

За да се справи с критичния недостиг и да осигури бърза реакция, включително на хибридни атаки, ЕС трябва да продължи да укрепва способностите си за реагиране и стратегическите си резерви при кризи, включително запасите и активите за разгръщане. Това включва сигурни канали за комуникация и създаване на европейска система за комуникации от критично значение.

Работата по създаването на европейски механизъм за гражданска защита следва да подкрепи допълнително укрепването на междусекторните способности за реагиране. Външната дейност на ЕС трябва да бъде свързана по-ефективно с вътрешните способности за реагиране при кризи.

Ключови действия

25) Създаване на център на ЕС за координация при кризи

Комисията ще създаде център на ЕС за координация при кризи въз основа на структурите и експертния опит на ERCC. ERCC ще продължи да изпълнява функциите си в областта на гражданската защита, което ще продължи да е от решаващо значение при реагирането на кризи. Неговата цел е да продължи и допълнително да увеличи подкрепата за държавите членки при управлението на междусекторните последици от кризи въз основа на засилено планиране и по-цялостен анализ и ситуационна осведоменост.

Центърът на ЕС за координация при кризи в рамките на ERCC ще играе роля както в рамките на Комисията, така и в подкрепа на партньорите в държавите членки с акцент върху предвиждането и управлението на последиците от кризи в различните сектори. С цел по-ефективно свързване на външната дейност с вътрешната реакция при кризи центърът на ЕС за координация при кризи ще се координира тясно с ЕСВД, и по-специално с CRC. Без да засяга ролята на ЕСВД, центърът за координация при кризи: i) ще работи за постигането на общо разбиране на всички равнища на кризите и последиците от тях за различните сектори и цялото население; ii) ще улеснява работата в различните сектори чрез предоставяне на подкрепа при управлението на кризи на водещите служби, без да изземва секторните отговорности; и iii) ще наблюдава цялостната реакция при кризи, като същевременно осигурява постоянна обратна връзка за Съвета, включително чрез IPCR.

26) Подсилване на rescEU — резерв от способности за реагиране на равнището на ЕС

Въз основа на успеха, постигнат по отношение на развитието на способностите за гасене на пожари от въздуха и други способности на rescEU, Комисията ще осигури запазването и евентуалното увеличаване на съществуващите си способности (гасене на пожари от въздуха, медицински капацитет, ХБРЯ, подслон, транспорт, енергия). Тя също така ще приключи работата по създаването на европейска полева болница. Заедно с държавите членки Комисията ще направи оценка на разширяването на тези стратегически резерви с цел включване на други видове способности, за които е установен недостиг (напр. ремонт на критична инфраструктура, телекомуникации и др.).

7. ИЗДРЪЖЛИВОСТ ЧРЕЗ ВЪНШНИ ПАРТНЬОРСТВА

Сигурността и издръжливостта на ЕС и на държавите членки са все по-тясно свързани с тези на нашите партньори, и по-конкретно с тези от тях, които са обхванати от процеса на разширяване и съседство и които са изправени пред сходни глобални кризи и предизвикателства. Те често са обект на хибридни и други враждебни дейности, включително икономическа принуда от страна на чуждестранни злонамерени участници, които се опитват да използват като оръжие тяхната уязвимост и зависимост. Работата с нашите партньори за предвиждане, подготовка, предотвратяване и реакция при кризи е взаимноизгодна, израз на солидарността на ЕС и от основно значение за намаляване на риска от каскадни или странични последици за ЕС от кризи с произход от други държави.

В една все по-нестабилна геополитическа среда и за да се справят с глобалните предизвикателства като изменението на климата и световното здравеопазване, ЕС и държавите членки следва да продължат да развиват и задълбочават адаптирани и взаимноизгодни двустранни и многостранни партньорства, включително по-конкретно чрез засилване на сътрудничеството и подкрепа за държавите кандидатки за членство в ЕС и съседните на ЕС държави. ЕС следва също така да увеличи усилията си за укрепване на ефективното многостранно сътрудничество, по-специално в рамките на НАТО и на ООН.

Интегриране на издръжливостта и подготвеността във външната дейност на ЕС

ЕС следва да изгради взаимна издръжливост с партньорите, по-специално за да противодейства на увеличаващите се хибридни заплахи, дейности за чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство и киберзаплахи, както и в области като: i) икономическа сигурност, търговия и инвестиции; ii) издръжливост на обществата,

принципите на правовата държава и институциите; iii) културно наследство; iv) здравна сигурност и подготвеност при пандемии; v) изменение на климата и влошаване на състоянието на околната среда; vi) енергетика; vii) транспорт и сигурни маршрути за доставка; viii) помощ за развитие и хуманитарна помощ¹⁴; и ix) намаляване на риска от бедствия, подготвеност при бедствия и изпреварващи действия. За да се подобри издръжливостта в световен мащаб, действията на ЕС следва да бъдат приведени в съответствие с целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР) и да подкрепят Рамковата програма на ООН от Сендай за намаляване на риска от бедствия.

Ключови действия

27) Насърчаване на взаимната издръжливост с държавите кандидатки

ЕС ще насърчава взаимната издръжливост с държавите кандидатки, включително чрез включването им в съответните инициативи на ЕС за подготвеност и в рамката си за управление на кризи, чрез политиката на разширяване и в съответствие с процеса на постепенното им интегриране. ЕС ще засили работата с тези държави в областта на подготвеността, издръжливостта и управлението на кризи, сигурността и отбраната, по-специално за противодействие на хибридните заплахи, чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство и киберзаплахите.

28) Интегриране на подготвеността и издръжливостта в двустранните партньорства и многостранните институции

ЕС ще използва инструменти като партньорствата в областта на сигурността и отбраната и мисиите и операциите по линия на общата политика за сигурност и отбрана и ще засили сътрудничеството в областта на подготвеността и издръжливостта с ключовите държави и общества партньори. ЕС трябва да преразгледа и укрепи своите мрежи за комуникация при кризи с тези партньори по целия свят, за да ги подкрепя, когато реагират на сложни кризи и извънредни ситуации.

Ще бъде засилено многостранното взаимодействие с международните организации и регионалните партньори, по-специално с ООН и нейните агенции. Сътрудничеството с ООН ще включва подкрепа за поддържането на мира, изграждането на мир, предотвратяването на конфликти, стабилизирането и възстановяването след конфликти като средство за изграждане на издръжливост в съответствие със съвместните приоритети на ЕС и ООН за периода 2025—2027 г. Освен това ЕС ще продължи да укрепва подготвеността чрез помощ за развитие и хуманитарна помощ като основен елемент за повишаване на издръжливостта на най-уязвимите групи от населението и за справяне с първопричините за липсата на издръжливост.

29) Включване на подготвеността и издръжливостта в сътрудничеството с НАТО

Подготвеността и издръжливостта ще бъдат включени в структурираните диалози, реципрочните кръстосани брифинги и обучението между ЕС и НАТО. Особено внимание ще бъде отделено на военната мобилност, климата и сигурността, нововъзникващите революционни технологии, киберпространството, космическото пространство и отбранителната промишленост. Обменът на служители в областта на хибридното и чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, морската сигурност, оперативното сътрудничество и изграждането на капацитет за партньорите ще бъде използвано за постигане на подготвеност и издръжливост.

¹⁴ При пълно зачитане на специфичния си мандат, по-специално на международните хуманитарни принципи и международното хуманитарно право.

30) Развиване на взаимна издръжливост чрез външноикономическата политика и политиката за развитие

ЕС ще развие взаимна издръжливост с партньорите и ще намали прекомерната зависимост чрез своята външноикономическа политика и политика за развитие. Това ще бъде подкрепено чрез основни инициативи като Global Gateway, Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС — Глобална Европа), Инструмента за предприсъединителна помощ III и предстоящия Пакт за Средиземноморието. Диверсифицирането и укрепването на интеграцията на веригите на доставки и веригите за създаване на стойност в държавите партньори чрез споразумения за свободна търговия, партньорства за чиста търговия и инвестиции, стратегически партньорства в областта на суровините и цифрови партньорства също ще допринесат за тези усилия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ И СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ

В контекста на нарастващите предизвикани от човека и породени от природата рискове и влошаващите се перспективи за сигурността в Европа ЕС и неговите държави членки трябва спешно да подобрят подготвеността си. Въпреки че държавите членки продължават да бъдат основните участници в гражданската защита, подготвеността и реакцията при кризи, в стратегията се определя визията за Съюз на подготвеност, в който подкрепата от ЕС ще допълва националните усилия. Заедно ще бъдем по-ефективни, по-гъвкави, с ясни отговорности, по-силни от гледна точка на предвиждането и реакцията във всички съответни сектори. Гъвкавите инструменти ще помогнат на държавите членки да реагират на неочаквани извънредни ситуации. Работата по създаването на Съюз на подготвеност ще допринесе и за това ЕС да стане по-приобщаващ, конкурентоспособен и проспериращ. По този начин Европа ще може да извлече всички ползи, свързани с мащаба и ефективността, които произтичат от съвместните действия на равнището на Съюза.

Изпълнението на стратегията ще бъде редовно наблюдавано. Актуализациите ще бъдат редовно споделяни със Съвета и Европейския парламент, за да се проследява напредъкът по изпълнението.

Същевременно Комисията приканва Съвета и Европейския парламент да работят заедно с Комисията и върховния представител по стратегията и действията, посочени в плана за действие, и да работят заедно за тяхното изпълнение.

Заедно можем да изградим по-безопасна, по-издръжлива и по-сигурна Европа.